ژووری ڕووداوەکـــان ســـەرنج و تێرامان … سەدیق سەعید ڕواندزی

ژووری ڕووداوەکان، ناونیشانی کتێبێکی جۆن بۆلتنە و ماوەیەك لەمەو بەرچاپ و بڵاو کرایەوە.ئەم کتێبە لە سەر ئاستی نێوەندە سیاسی و ڕاگەیاندنەکانی دنیادا، دەنگدانەوەیەکی زۆری هەبوو، بە شێوەیەك کە ببێتە جێگەی سەرنجی خوێنەران و بە تاسەوە لە چاوەڕوانی خوێندنەوەی دابن. لەو سۆنگەیەشەوە، کتێبەکە وەرگێردرایە سەر زمانی کوردی و تەنانەت کاتێ وەك خوێنەرێك، کە دەمێك بوو دەمویست بیخوێنمەوە، کتێبەکەم کڕی و نایلۆنی بەرگەکەم هەڵپچڕی، هێشتا کەتیرەی نێوان بەرگ و لاپەڕەکانی وشك نەبووەوە. واتا ئەوەندە بە خێرای وەرگێڕدراوە. وەك ئەوەی هێندە گرنگ و بە بەها بێت بۆ خوێنەری کورد و نێوەندی سیاسی کوردی، کە دەبێ هەر چاپ بکرێت، لە کاتێکدا بە پێچەوانەوەیە.لە هەرێمی کوردستاندا، جۆرە خوێنەرێکی ڕاگوزەرو بیرنەکەرەوە، کە بەرهەمی شاشەی مۆبایلە نەك کتێب دروست بووە، ئەم تەرزە لە خوێنەر، ئەوەندەی ناونیشانەکان و شوناسی نووسەر دەبێتە جێی هەڵوەستەی، بەتایبەتیش ئەگەر ماکینەیەکی گەورەی ئیعلامی و ڕیکلامسازیی لە پشت ناساندنی کتێبەکەوە بێت، ئەوەندە گوتارو پەیام و ناوەڕۆکی کتێبەکان نا. بۆیە دەبینین بە گشتی شوناسی نووسەر، لە پێشەوەی شوناسی دەق دەبینرێت.ژووری ڕووداوەکانیش بە دەر نەبوو لەم گەورە کردنە بۆ ناوەڕۆکە. ئەم کتێبە هەر تەنها لە بەر ئەوە، ئەو دەنگدانەوەییەی نەبوو کە بۆلتن نووسیویەتی، چونکە هەمووی باسی ترەمپ و هەڵوێستە سەیرەکانی دەکات، بۆیە بووە جێی سەرنج. نابێ ئەوەمان بیر بچێت، کە ترەمپ بە هەڵوێست و بۆچوونە سەیرو پێکەنیناویی و ناسیاسییەکای خۆی، بۆتە جێی سەرنجی هەمووان لە سەر تاسەری دنیادا. ئەمە هۆکاری سەرەکی دەنگدانەوەی ئەو کتێبە بوو.بەڵام وایە، ناوەڕۆکی کتێبەکە باسی هەر سەرێکی دیکەی بکردایە، ئەو بایەخەی نەدەبوو. لە ڕاستیدا ناوەڕۆکی ئەو کتێبە نەك هیچ بەهایەکی بۆ خوێنەری کورد نییە، بگرە دوورو نزیك پەیوەندی بە ئێمەشەوە نییە.

ناوەڕۆکەکەی باسی پەیوەندی نێوان ترەمپ و جۆن بۆلتن، لە ساتی دەست بەکاربوونی وەك ڕاوێژکاریی ئاسایشی نەتەوەی، تا وازهێنانی لەو پۆستە دەکات.کاتێ بە وردی کتێبەکە دەخوێنینەوە درك بەوە دەکەین کە بۆلتن، ڕۆڵێکی خراپ و شەڕانگێزانەی بینیوە لە ئارستەکردن و پاڵپشتیکردنی ترەمپ، لە دەر کردنی هەموو ئەو

بۆیارانەی بەشێکی خەڵکی سفیل تێیدا بوونەتە قوربانی. تەنانەت بۆلتن لە کتێبەکەیدا، بە شانازییەوە جەخت لەوە دەکاتەوە کە ئەگەر کێشەیەکت بۆ چارەسەر نەکرا، گەورەتری بکە. سیاسییەك بەو ئەقڵییەتە بیر بکاتەوە، دەتوانێت خزمەتی مرۆڤایەتی بکات؟. ئەمە وێرای هەوڵدانی بۆ کشانەوەی ئەمەریکا لە دەیان ڕێکخراوی نێودەوڵەتی و مرۆیی بە باربۆکردنی ماددی. هاوکات قوڵکردنەوەی زیاتری ململانێی عەرەب و ئیسرائیل و دنەدانی ترەمپ بۆ لێدان و دژایەتی بەردەوامی ئێران و کۆریای باکوور و فەنزوێلا. ئەم هەڵوێستانە، بۆ ڕای گشتی ئەمەریکا و کێبرکێی سەرۆکایەتی ئەو وڵاتە کە لە چەند مانگی داهاتوودا دەست پێ دەکات، ڕەنگە گرنگ بن. بەڵام بۆ هاووڵاتییانی دەرەوەی ئەمەریکا و کوردیش بە تایبەتی، هیچ بەهایەکی سیاسی و مێژوویان نییە. چونکە سمێلچی جۆن بۆلتن کە سەرنجی ترەمپی ڕاکێشاوە، چ گرنگییەکی هەیە بۆ خەڵك؟ ترەمپ چۆن هەڵسوکەوت دەکات و چۆن بڕیار دەدات،شتێك نییە شایەنی باسکردن بێت. چونکە ئەمڕۆ کەس نییە لە دنیادا، لە کردارو ڕەفتارە سەیرو کۆمێدی و ناسیاسییەکانی ترەمب ئاگادار نەبێت و نەیزانێت.

کتێبەکە بەشی زۆری پەیوەستە بە شەڕی سوریا و ڕوانگەی ئەمەریکاو ئیدارەکەی بۆ کێشە و ململانێکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و چەکی ئەتۆمی کۆریای باکوور. تەنانەت دوو سەد لاپەڕەی یەکەمی کتێبەکە، تەنها گەنگەشەکردنی ئەوەیە کە سزاکانی سەر ئێران، چۆن توندتر بکرێن و چۆن ڕووبەڕووی ئەو وڵاتە ببنەوە.ئەگینا لەبارەی خستنە ڕووی سیاسەتی نێوخۆی ئەم وڵاتە و ئالینگارییە نێو خۆیەکانی، بچووکترین زانیاریشی تێدا نییە، کە ئەمەش دیوێکی شاراوە و هەڵخەڵەتێنەری خوێنەرە، کە دوورو نزیك بۆلتن نایەوێت هیچ کەسێك بچووکترین زانیاریشی لە بارەی چۆنییەتی سیاسەت و ئیدارەدانی ئەمەریکا هەبێت. بۆنموونە:ملیۆنان بێکار لە ئەمەریکا هەن، بە جۆرەها شێوە ڕەش پێستەکان دەچەوسێنرێنەوە و جیاوازی ڕەگەزییان لەگەڵدا دەکرێت.پەنابەران و دەیان کێشەی دیکەش، کە بۆلتن باسیان ناکات. بەڵام پرسیار لێرەدا ئەوەیە، کە بۆچی ئەو کتێبە لە ئێستادا بڵاو دەکرێتەوە؟ بێگومان وەڵامەکەی دیارو ڕوونە، چونکە لە سەرو بەندی هەڵبژاردنەکانی سەرۆکایەتی ئەمەریکا داین و بەهۆی دوورخستنەوەشی، بۆلتن نایەوێت جارێکی دیکە ترەمپ چانسی بوونەوە بە سەرۆکی ئەمەریکای هەبێت. بۆلتن لەکتێبەکەیدا، بەچەند لاپەڕەیەك باس لە کشانەوەی ئەمەریکاو ڕادەستکردنی کوردانی خۆرئاوا بە تورکیا دەکات، بەڵام ئەو لە کاتێکدا باس لەو هەڵانەی ترەمپ دەکات کە خۆی لەوپۆستەدا نەماوە. مێژووی ئەمەریکا بۆ کورد تاڕادەیەکی زۆر مێژووێکی شاراوە نییە و هەموومان دەزانین، ئەو

وڵاته بەرژەوەندی خۆی لە سەرووی هەموو شتێکەوە دەبینێت. بۆیە بەلایەوە گرنگ نییە قوربانی بە کوردانی خۆرئاوا بدات، لە پێناو بەرژەوەندییەکانی لە گەڵ تورکییادا.بەدرێژایی مێژوو ئەمە بەشێك بووە لەسیاسەتی ئەمەریکا،ئیدی بۆلتن باسی بکات یان نا، هەمووان دەیزانن.

لە بارەی وەرگێڕانی کتێبەکەوە:_

وەرگێڕ لە پێشەکی کتێبەکەدا، بە شانازییەوە باس لەوە دەکات کە بە بیست ڕۆژ ئەوکتێبەی وەرگێڕاوە. بە بڕوای من ئەمە نیشانەی سەرکەوتووی وەرگێر نییە، بەڵکو هەست نەکردنە بە بەرپرسیاریەتی و تێنەگەیشتنە لە هونەری وەرگێڕان. چونکە کارەساتە کتێبێکی شەسەد لاپەڕەیی سیاسی، کە ڕەنگە دووساڵ بخایەنێت، بە بیست ڕۆژ وەربگێڕدرێت. ئەم جۆرە لە وەرگێڕان، جۆرێکە لە وەرگێڕانی ئاسایی کە مەبەست لێی خێراساندن و دیوەکەی تریشی بازرگانییە، کە لە ڕێی فرۆشتنی کتێبەکەوە، دەست وەرگێرو دەزگای چاپ دەکەوێت. ئەمڕۆ لە کوردستاندا، چەندین وەرگێران دەکرێن، کە جگە لە بە عەربیکردنی زمان و هەڵگێڕانەوە و تێکدانی ڕێساو یاساکانی زمانی کوردی هیچی تر نییە. لەو کتێبەدا، لە چەندین شوێن هەڵەی وەرگێڕان دەبینین کە ڕەچاویی هیچ بنەمایەکی زمانەوانی کوردی نەکراوەو بگرە لە هەندێ شوێندا، ڕووبەڕووی وەرگێرانی حەرفی کتێبەکەش دەبینەوە. لەکاتێکدا، وەرگێڕان گواستنەوەی دەق نییە، بەڵکو بە کوردیکردن و گونجاندنیەتی لەگەڵ زمانی دووەمدا کە بە شێوەیەك بێت، مانا و ڕەهەندی واتایی زمانی دووەم بگەیەنێت.هاوکات زمانەکان لە ڕووی ڕێزمانی وشەسازییەوە،جیان لە یەکتری.ئەم جیاکارییە، دەبێ لە کاتی وەرگێڕاندا ڕەچاو بکرێت.لێرەدا ئاماژە بە چەند لایەنێکی وەرگێڕانی کتێبەکە دەکەین:_

*لا16 نووسراوە:_(دەرسێکی ئاگاداری دابین کرد).

- لا 34 نووسراوە:_(ئەمەریکا دەبێت بە ئارامی بخەون).ئەوەی دەخەوێت ئەمریکییەکانن، نەك ئەمەریکا.
- لا36 نووسراوە:_(هیچ نیوە پێستێکی حیز وەرمەگرە).
- لا 36 نووسراوە:(دووشەممە 31/6) لەکاتێکدا حوزەیران، تەنها سی ڕۆژە. *لا 43 نووسراوە:(بڕیارێکی یاسایی بە سەرێکایەتی دەربارەی،ئایا ڕێکەوتنی سەرەتایی دەربارەی). سەرنج لە داڕشتنی ڕستەکە بدەن، لە ڕووی زمانەوانییەوە.
- لا46 نووسراوە:_(ئەندامی ماوە درێژی ترەمپ). کێ دەزانێت مەبەست لەو ڕستەیە چییە؟!.

- لا 61 نووسراوە:_(هێڵی دۆخە ئاڵۆزەکان).کۆبوونەوەی دۆخە ئاڵۆزەکان گونجاوتر بوو.
- لا 61 نووسراوە:_(جێگری سەرۆك مەبەستی بوو لە یەکەم ڕۆژمدا یارمەتیم بدات لە ئەیلولی 2019). لە کاتێکدا، ئەو لە 9/4/2018دەست بەکاربووە.
- لا 62 نووسراوە:_(ڕازیبوونی داوە بە هاوکاری ئەفریقیا).
- لا 67 نووسراوە:_(قەبارەی دەنگ).
- لا68 نووسراوە:_(کۆبوونەوەکە لە هێڵی کۆبوونەوەکە ڕوویدا).
- لا 75 نووسراوە:_(ترەمپ بە بەرزکەرەوەیەك هاتە خوارەوە لە قاتی سێیەم). بەرزکەرەوە لێرە بە مانای ئەسانسێر بەکار هاتووە، بەڵام وەرگێڕانەکە هەڵەیە. چونکە بەرزکەرەوە واتا رافیعە،یاخود کڕێن.خۆ سەرۆك بە کڕێن نەهاتۆتە خوارەوە!!.
- لا لا86 نووسراوە:(ماکرۆن سەردانی ئیدارەی ترەمپی کرد پڕ بوو لە ئاهەنگ).سەرنج لە وەرگێڕانی ڕستەکە بدەن. *لا 87 نووسراوە:(بۆ کردنی ئامادەکاریی کۆنفرانسە ڕۆژنامەوانییە هاوبەشەکە).
- لا 91 نووسراوە:_(دەستمان کرد بە تاوتوێکردنی ئێران و کۆریای باکور).
- لا 93 نووسراوە:_(گێدانەوەی پڕۆگرامی ئەتۆمی).
- لا94 نووسراوە:_(کۆمەڵێ ترسیان هەبوو).ترس بە کۆمەڵە پێوانە ناکرێت.
- لا108 نووسراوە:_(ترەمپ کەوتە بیرکردنەوەی ئەوەی کە چی ڕوو ئەکات).
- لا109 نووسراوە:_(ئێمە شەرعاندنمان بۆ کیم جۆن کرد).
- لا114 نووسراوە:_(ئەوەندە نابات تا پایتەخت خۆی ببەستێت). کێ دەزانێ مەبەست لەو دەربڕینە چییە، کە ڕستەیە؟
- لا 115 نووسراوە:_(ئایا ئەیویست سەنگاپۆرە ڕووبدات). چی لە سەنگاپۆرە ڕووبدات؟.
- لا120 نووسراوە:(لە کۆبوونەوە سێ قۆڵییەکەی ئەمەریکاو کۆریای باکوو). ئەمە دەکاتە کۆبوونەوەی دوو قۆڵی نەك سێ قۆڵی *لا 133 نووسراوە:(هەردووکمان دامان لە پێکەنین). سەرنجی ڕستەکە لە ڕووی داڕشتنەوە بدەن.

*لا 125 نووسراوە:(چەندین جار چوومەتە مەترسی لەو شێوەیە). ڕووبەڕووی مەترسی گونجاوترە. *لا 153نووسراوە:(مێزێکی هێلکەیی، کۆنفرانسی ناوازە) ئەم دوو دەربڕینە لە ڕستەیەکدا بەیەکەوە هاتوون، بەڵام ئاخۆ کەس دەزانێ ڕستەکە چ مانایەك دەگەیەنێ؟!.

- لا165 نووسراوە:_(لە بەیانی □□ژی چوارشەممە من چووم لای ترەمپ). ئەمە لە زمانی کورد□ك دەچ□ت، کە هیچ کوردی نەزان□ت.چووم لای ترەمپ چییە؟.
- لا187 نووسراوە:_(پابەندنەبوون بە پەیماننامەی ه□زە ئەت□مییە ناوەند مەوداکان).
- لا189 نووسراوە:_(کە من بە □استی من نەمدەویست کاتییان پ□وە بە فی□□ بدەم).
- لا199 نووسراوە:_(کات□ك □اگەیاندن چووە دەر). □اگەیاندکاران گونجاوترە.
- لا228 نووسراوە:_(کەشەکە د□تەنگ بوو). کەش د□تەنگ ناب□ت، بە□کو نائارام دەب□ت، جوانترە ب□ وەرگ□□ان.
- لا263 نووسراوە:_(ئەمە کار□کی سەیر کە بکر□ت بوو لە ن□وان سەر□کە نو□کان).سەرنج لە دا□شتنی □ستەکە بدەن.
- لا 285 نووسراوە:_(ف□ینی سەر□کی ئەمەریکا ب□ ئەو□ جیاوازتربوو). لە کت□بەکەدا، مەبەست ف□ینی هەلیک□پتەرە، کەچی تەنها بە نەنووسینی ئەم وشەیە، تەوای مانای □ستەکە ش□واوە.
- لا289 نووسراوە:_(پارچەی □ووداوەکانم بەیەکەوە بەست).
- لا351 نووسراوە_:(من هەر خ□ی لە خ□یدا،بابەتی پە□ینەوەی گواید□م بە د□ نەبوو). ج□ناوی من، پ□ویست ناکات.
- لا363 نووسراوە:_(چەندین پ□داویستی لە وەزارەتی دەو□ەت مەجبوور کرا).
- لا386 نووسراوە:(دانوستانی کرد ب□ چوارچ□وە □□کەوتوو لە سەرەکەی سا□ی 1994). *لا 433 نووسراوە:(چونکە ئ□فیسی فید□ا□ی کاروباری دەرەوە تا ئاست□کی ز□ر،چونکە وەزارەتی خارجی شە□ی خەندەقی □اگەیاندبوو). ناوە□□کی □ستەکە هیچ مانایەکی نییە.
- لا 440 نووسراوە:_(وایکردبوو لە ئ□ران کە قەناعەت بکا چی بو□ت لە ناوچەکەدا بیکات).
- لا468 نووسراوە:_(ترەمپ یەک□ لە جارەکان وت).
- لا497 نووسراوە:_(بەردەوامیدان بە □ووبە□ووبوونەوەی تیر□ر لە هەر□مە سنوورەیەکە). سەرنج لە دا□شتنی □ستەکە بدەن.
- لا542 نووسراوە:_(ئەو خە□کانەی کە مامە□ەیان لەگە□ دەکرد هەوا□□کی خراپ بوون).
- لا544 نووسراوە:_(شەبەنگی دارایی سا□).یەکەم جارە شەبەنگی دارایی دەبیستم..
- لا564 نووسراوە:_(ئەو ل□دوانەی کە من لە 6 ی کانونی یەکەمی

2020)دام. کانونی یەکەم دەکاتە مانگی دوانزە، بۆیە ئەمە هەڵەیە.

وێرای ئەمانەش، زمانی کوردی، لە ڕووی یاسای ڕستەسازیی و داڕشتن و پێکهاتەی گەیاندندا، جیاوازە لە زمانی ئینگلیزی. لە زمانی کوردی، بەزۆری کار دەکەوێتە کۆتایی ڕستە، پێچەوانەی زمانی ئینگلیزی، کە لە ناوەڕاستی ڕستە دێت. وەرگێڕی ئەو کتێبە(دارەوان حامید) ڕەچاوی ئەو جیاکارییەی نەکردووە. بەڵکو کرداری ڕێزمانی لە زمانی ئینگلیزیدا، وەکو خۆی وەرگێڕاوە بۆ زمانی کوردی.بەمەش تووشی چەندان هەڵە بووە. وەك:
*(ترەمپ زوو هەستا لەخەو. لا236)
*(ترەمپ و خانمی یەکەم چوون بەرەو خێمەکە. لا239).
*(کە دەتوانن خەڵکی ئەمەریکا بگۆڕن پێی. لا386).
*(ئێمە وەك ئەوەبوو کە نزیکی دواهەمین هەلمان بین).
بێگومان، دەیان نموونەی دیکەی لەو شێوەیەش هەن. کە کار کەوتێتە ناوەڕاستی ڕستە. ئەم کتێبە، نە کتێبێکی گرنگە، نە بایەخێکی ئەوتۆشی هەیە بۆ خوێنەری کورد. بگرە وەرگێڕان و وەرنەگێڕانی،هیچ لە مەسەلەکان ناگۆڕێت، بایەخەکەی تەنها بۆ ڕای گشتی ئەمەریکایە، کە چەندمانگی داهاتوو، دەچنە پرۆسەی هەڵبژاردنی سەرۆکەوە. بۆیە ئەو زانیارییانەی لە کتێبەکەدا هەن، لە دژی ترەمپ و دەتوانم بڵێم بەشێکە لە ڕیکلامێکی پێش وەختەی ڕاگەیاندن، لە دژی ترەمپ. ئەگەر نا ئەم کتێبە، یەك لە سەر سێی کتێبی ئەرێ کورد بوونە بەردەباز، زانیاریی مێژووی گرنگی بۆ کورد تێدانییە. هەر خوێنەرێکیش گومانی لەو قسەی من هەیە، با بە خوێندنەوەی کتێبەکە، گومانەکانی نەهێڵێت.

*ناوی کتێب:ژووری ڕووداوەکان، نووسینی:جۆن بۆڵتن، وەرگێڕانی: دارەوان حامید_2020.

*ئەم بابەتە لە ڕۆژنامەی کوردستانی نوێ ژمارە(8177)ی ڕۆژی 10/9/2020 بڵاو کراوەتەوە..